

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/239938,Dariusz-Iwaneczko-Oddany-swietej-sprawie-Ojczyzny-General-S-tanislaw-Maczek-18921.html>
31.03.2026, 17:49

Dariusz Iwaneczko: Oddany świętej sprawie Ojczyzny. Generał Stanisław Maczek (1892–1994)

Podczas spotkania z Janem Pawłem II w Watykanie usłyszał od Papieża: „A, generał Maczek, kawał naszej historii”.

[Biuletyn IPN gen. Stanisław Maczek Polskie Siły Zbrojne poza krajem Polskie wojsko](#)

31.03

Gen. Stanisław Maczek jako dowódca 1 Dywizji Pancernej. Na lewo od generała płk Kazimierz Dworak, zastępca dowódcy dywizji, Wielka Brytania 1944 r. (fot. z zasobu NAC)

Stanisław Maczek urodził się 31 marca 1892 r. w Szczercu k. Lwowa. Jego ojciec Witold Maczek (Maćek) miał chorwackie korzenie. Jako urzędnik sądownictwa austro-węgierskiego trafił do Galicji, gdzie poznał Annę Czerną z polskiej rodziny ziemiańskiej. Stanisław miał brata bliźniaka – Franciszka i dwóch młodszych braci, Jana i Karola. Witold spolonizował się i w domu panowała patriotyczna atmosfera.

Stanisław od najmłodszych lat, głównie za sprawą matki, interesował się polską historią i literaturą. Często wakacje spędzał w Wielkich Oczach k. Lubaczowa, u wuja Karola Czernego. Ojciec, po zakończeniu kariery sędziowskiej, przeniósł się z rodziną do Drohobycza, gdzie prowadził kancelarię adwokacką. W 1910 r. Stanisław uzyskał w drohobyckim gimnazjum maturę.

Humanistyczne pasje i wojna

Stanisław poszedł na Politechnikę Lwowską, ale po pierwszym semestrze przeniósł się na Uniwersytet Lwowski, gdzie podjął studia filozoficzne i polonistyczne. Jego rodzina również zamieszkała we Lwowie.

Atmosfera panująca w rodzinie, studia i działalność w Związku Strzeleckim, którego był członkiem od 1912 r., niewątpliwie ukształtowały jego intelekt, stosunek do drugiego człowieka i wpłynęły na szerokie humanistyczne zainteresowania. Nie mógł jednak rozwijać swoich pasji i dokończyć studiów z powodu wybuchu wojny w 1914 r.

Został zmobilizowany i skierowany do odbycia rocznego przeszkolenia oficerów rezerwy armii cesarsko-królewskiej. Służył w niej do zakończenia wojny. Od połowy 1915 r. przydzielony do elitarnego 2 pułku tyrolskiego „Kaiserjaeger” walczył na południowo-wschodnim froncie (Pokucie). Pod koniec lipca trafił z pułkiem na front włoski nad rzekę Isonzo (Socza). Od jesieni 1916 do początku 1918 r. dowodził kompanią w walkach w Alpach Wschodnich i w walkach na przełęczy Coe został ranny w nogę.

Rekonwalescencję wykorzystał na dokończenie studiów we Lwowie. W lipcu 1918 r. powrócił na front w okolice południowego Tyrolu, a pod koniec października opuścił szeregi armii i przez Wiedeń udał się do Krakowa. Dotarł tam 13 listopada.

Lotna kompania szturmowa w walce o Lwów

Trwały wówczas boje o Lwów, w którym przebywała rodzina por. Maczka. Nie miał konkretnego przydziału, więc sam, w cywilnym ubraniu, podążał w kierunku Lwowa. Tak udało mu się dotrzeć do Krosna, gdzie zorganizował ochotniczą kompanię i stanął na jej czele. 15 listopada został przyjęty do odradzającego się Wojska Polskiego.

Jego krośnieński oddział otrzymał zadanie pójścia z odsieczą do Lwowa. W okolicach Ustrzyk Dolnych i Chyrowa walczyli przeciw oddziałom Ukraińskiej Armii Halickiej. Na dworcu kolejowym w Ustrzykach Dolnych przejęli wojskowy pociąg ukraiński z czterema działami – i atakiem na bagnety zdobyli miasto. Później opanowali węzeł kolejowy w Chyrowie i zajęli Felsztyn.

[Artykuł pochodzi z Biuletynu IPN 2026 nr 4 – Polskie Siły Zbrojne](#)

[Czytaj artykuł Dariusza Iwaneczki *Oddany świętej sprawie Ojczyzny. Generał Stanisław Maczek \(1892-1994\)* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Polskie Siły Zbrojne poza krajem, Polskie wojsko, Stanisław Maczek

Artykuł